

‘MIJN
MOEDER
HEEFT
HET IQ
VAN EEN
KIND’

Al jong merkte **Mirthe (25)** dat het bij haar thuis anders ging dan bij vriendinnen, maar ze wist niet waar dat aan lag. Tot haar moeder in therapie ging.

“BOOS KEEK DE JUF MIJ AAN, OMDAT IK VOOR DE ZOVEELSTE KEER TE LAAT OP

school kwam. ‘Wees nou eens op tijd’, zei ze. Maar ik had geen idee hóé. Mijn moeder zette niet altijd de wekker. Ze heeft moeite om zich aan structuur en planningen te houden, dus er was bij ons geen strakke ochtendroutine. Vaak stond ik ’s morgens naast mijn moeders bed om haar te wekken: ‘Mama, ik moet naar school!’ Toen ik iets ouder was, zette ik zelf maar de wekker. Soms smeerde mijn moeder brood voor mij, maar vaak deed ik dat ook zelf. Net zoals

ik als achtjarige al het huishouden deed. Ik stofzuigde en dweilde de vloer, draaide wasjes en soms kookte ik het avondeten. Mijn vader werkte veel en ook mijn moeder maakte lange werkdagen als schoonmaakster. Die taken deed ik uit mezelf, ik wilde mijn moeder zo veel mogelijk ontlasten. Toen al nam ik de ouderrol op me.

Mijn ouders hebben elkaar in een café ontmoet. Mam komt uit een groot gezin met vijf kinderen. Ze liep achter in haar ontwikkeling en kon niet meekomen op de basisschool, waar ze ook nog eens vreselijk werd gepest. Maar mijn opa wilde per se dat ze naar een gewone basisschool ging. Voor de buitenwereld moest alles normaal zijn. Waarschijnlijk heeft ze tijdens haar geboorte zuurstofgebrek gehad. Dit kan haar lagere IQ verklaren. Maar hier werd nooit over gesproken in de familie.

TEKST **ANNE BROEKMAN**

Met mijn vader is ook iets aan de hand. Niet dat hij verstandelijk beperkt

'KIND HEB IK NOOIT KUNNEN ZIJN: ALS ACHT- JARIGE DEED IK AL WASJES EN KOOKTE IK SOMS'

is, zoals mijn moeder; met zijn IQ is niets mis. Eerder denk ik aan autisme, al is-ie nooit daarop getest. Je krijgt maar moeilijk contact met hem. Hij zal nooit vragen hoe het met me gaat of een knuffel geven. Vroeger was hij veel weg voor zijn werk in een papierfabriek, eigenlijk stond mijn moeder er alleen voor. Steun van familie heeft ze nooit gehad.

Ik was een jaar of tien toen ik mijn moeder om hulp vroeg bij mijn huiswerk. Eerst deed ze ongeïnteresseerd, alsof ze me niet wilde helpen. Waarschijnlijk besepte ze dat ze de lesstof niet snapte. Later keek ze in mijn boek en gaf ze een uitleg die nergens over ging. Dat vond ik gek, maar ik wist natuurlijk niet wat daarachter zat.

Voor mijn gevoelens was thuis geen ruimte. Als ik verdriet had, bijvoorbeeld door een ruzie op school, wist mijn moeder daar niet mee om te gaan. Ze kon geen troostende woorden vinden. Toen mijn eerste vriendje vreemdging met mijn beste vriendin, was ik kapot door dit verraad. Mijn moeder zei dat ik het hen maar moest vergeven. Zand erover, klaar. Ik vond geen steun of begrip bij haar. We hebben nog altijd meer een vriendinnenband dan een ouder-kindrelatie. Soms zegt ze: 'Wat een knappe dochter heb ik toch.' Dan denk ik: biologisch gezien ben ik jouw kind, maar zo voelt het niet. Want ik zorgde voor haar.

In mijn pubertijd viel me op dat het bij ons thuis anders ging dan bij vriendinnen. De moeder van mijn beste vriendin was oprecht geïnteresseerd in ons. Ze hielp als mijn

vriendin een onvoldoende op school had gehaald, dacht mee en motiveerde haar door te zeggen dat ze slim genoeg was om een hoog cijfer te halen. En ik besepte: o, maar dit doe ik eigenlijk bij mijn moeder. Ik gaf háár adviezen. Toen ik veertien was, hadden mijn ouders knallende ruzie. Mam vroeg aan mij: 'Zal ik bij je vader weggaan?' Maar zoiets hoor je natuurlijk helemaal niet bij je kind neer te leggen.

Na die ruzie deden mijn ouders alsof er niets gebeurd was. Ik merk in mijn eigen relatie dat ik soms moeite heb met communiceren. Bij een meningsverschil met mijn vriend vluchtte ik een keer letterlijk de deur uit. Ik wist totaal niet hoe ik zoiets moest handelen en had nooit geleerd om iets uit te praten. Net zoals ik niet heb leren plannen. Vriendinnen geven mij vaak een te vroeg tijdstip door, ze calculeren al in dat ik een uur te laat kom. Ook heb ik echt moeten leren budgetteren. Ik gaf al mijn geld impulsief uit aan hebbedingetjes. Net zoals mijn ouders dat doen: hun hele huis staat vol met onzinaankopen als tig vazen, overbodige kastjes en tafeltjes waar amper plek voor is, fotolijsten en andere Action-meuk.

In mijn jeugd voelde ik me machteloos en gefrustreerd. Waarom waren mijn ouders zo anders? Was er nooit échte interesse in mij, en waren onze gesprekken zo oppervlakkig? Ik kon mijn vinger er niet op leggen. Op mijn zeventiende ging mijn moeder in therapie om haar pestverleden te verwerken. Maar de EMDR-therapeute merkte dat mijn moeder de oefeningen niet goed kon volgen. Op haar aanraden is er een IQ-test bij mama afgenomen. Tijdens die test wist mijn moeder het verschil niet tussen een hond en een olifant. De diagnose luidde dat ze zwakbegaafd is, met een licht verstandelijke beperking. Deze uitslag was een grote opluchting voor mij. Alles viel op z'n plaats. Dáár kwam haar gedrag vandaan. Eerder dacht ik dat ons moeizame contact door mij kwam. Dat ik een raar meisje

was. Niet dat mijn ouders dat zeiden, maar als kind betrok ik veel op mezelf. Op school werd ik gepest, dat versterkte het idee dat ik niet deugde. Door deze uitslag ging ik minder aan mezelf twijfelen. Het bracht rust. Mijn ouders zelf waren het niet eens met de uitslag. Mijn vader ontkent nog steeds dat er iets mis is met m'n moeder.

Soms klaagt mijn vriend dat zijn moeder hem te veel bemoeit, bijvoorbeeld als ze zegt dat hij iets aan zijn studie moet doen. Dan denk ik: wees blij dat je gestimuleerd wordt. Ik moet het allemaal uit mezelf halen. Wat ik vooral mis met mijn moeder is lekker kunnen kletsen over van alles en nog wat. Mijn moeder betreft ieder gespreksonderwerp op zichzelf. Dan vertel ik over een probleem met mijn studie, en knalt zij erdoorheen dat ze haar overleden broer zo mist. Dan houdt een gesprek snel op. Tegenwoordig kap ik haar af, dan zeg ik dat ze even moet wachten met haar verhaal. Mijn moeder heeft het denkvermogen van een achtjarige, dus zo moet je haar ook behandelen. Dan zegt ze 'ja, baas'. Een tijd terug kreeg ze in de Lidl een driftbui omdat ze een douchegel niet mocht kopen. Mijn moeder kan totaal niet met geld omgaan, dus ook daarin moet ik haar afremmen. Stampvoetend als een kleuter gilte ze: 'Ik wil 'm hebben!' Met een rooie kop verliet ik de winkel.

Vorig jaar kreeg ik een burn-out. Vanuit mijn ouders was er toen amper oprechte interesse in mij. Mijn vader zei niets, mijn moeder verzuchtte dat er 'altijd iets met mij aan de hand is'. Toen moest ik me inhouden om niet te zeggen dat die burn-out toch echt met mijn jeugd te maken heeft. Want ik heb nooit onbezorgd kind kunnen zijn. Ik zorgde voor het huishouden, kon nergens mijn gevoelens kwijt en heb altijd op mijn tenen gelopen. Die stress is er nu pas uitgekomen.

Ik heb letterlijk en figuurlijk afstand van mijn ouders genomen door te verhuizen naar een plek honderd

kilometer verderop. Toen ik nog in dezelfde stad woonde, kwam mijn moeder iedere dag langs. Nu ik hier woon, voel ik me vrijer. Laatst appte ze dat ze me miste. Lief, maar ik vind het ook verstikkend.

Ik ben niet boos op mijn ouders. Het is vooral zielig dat zij in hun jeugd nooit de hulp hebben gehad die zij nodig hadden. Door therapie heb ik veel dingen leren accepteren. Ik hou van mijn ouders zoals ze zijn. En ik heb zeker ook mooie herinneringen. Vriendinnetjes waren altijd welkom, iedereen kon mee-eten of logeren. Alles kon en mocht. En ik zie ook voordelen aan mijn jeugd. Ik ben een doorzetter geworden. Ik volg een leuke mbo-opleiding, heb al vijf jaar een lieve vriend en we hebben een fijn huis. Ik had ook in een hoekje kunnen gaan zitten janken, maar dat vertik ik. Ik zie mijn ouders eens in de twee maanden. Van de zomer gingen we varen, dat was gezellig. Ik houd het bij koetjes en kalfjes, meer zit er niet in. Bij mijn vriend en schoonouders vind ik de warmte en steun die ik vroeger miste. Heel graag wil ik later ook kinderen. Bang om dezelfde fouten te maken, ben ik niet. Ik weet juist goed hoe het niet moet. Ik ga mijn kinderen alle liefde van de wereld geven." ●

MET DANK AAN SIEN.NL

**'IK BEN NIET
BOOS OP MIJN
OUDERS. VIND
HET ZIELIG
DAT ZIJ NOOIT
HULP HEBBEN
GEHAD'**